

מסורת הש"ס

א) לה. יעב"ץ, צ' ר"ה ב', א) ס' ח, ד') [שם איתא רב פאל], ב') [נדפסויי שני], ו) בע"י הראשון ממקום כה"ד: כתב ולשון אחרים תקנו להם כל ספרי טעוהם יוחנן פאולוס פיטרו' והם יהודים היו: לשון הוא גראמטיקא הוא הלטין שמדברים בו הגלחים הם שני ועמק [ואולי צ"ל: ועמקין] הלשון ועשו להם הכל להשגשם בפני עצמם ולמלקם מעל ישראל ולא שכפרו כי לטועמן של ישראל נמכוונו אלא מפני שראו ישראל צעיר ובודוח מתרוממתי יכו עשו עצמם כאלו הם עמו בקדושות וזו עליהם הכל מתפרש כפסוק תלית יסו, ו') יעב"ץ מחק מ"ה, ח) [מקום שני במסופות פסחים גז. ד"ה אלא לאו],

תורה אור השלם

- דבא קטן ברתתך בגוים בוזו אתה מואב:

עובדיה א ב

גליון הש"ס

גמרא וזי' מוקמי מילבא בר מילבא. עיין סגן לאוין אוח קטן:

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ואין וכו' קודם חורבן אלא מלכות יון:

מוסף רש"י

ר"ה למלכים. הניזם היו למנות זמן שטרותיהם לשנות המלך משנה שעמד זה המלך, כדאמרין במס' גיטין (פ). משום שלום מלכות, וקבעו חכמים אחד בניסן לתחלת שנתו, ואפילו עמד בשבת או בחדר כלה שנתו משהגיע יום תסחילו למנות לו שנה שניה (ו"ה ב.). למאי הלבחא. כלומר למה הוקבע יום מיוחד למנין המלכים, אימא שגל כל מלך ומלך תסחיל שנתו מיום שעמד בו (שם). לשטרות. להבחין אחיה שטר חוב מוקדם למתוה ואחיה מאוחר (שם). ולשמושיין. משנכנס תשרי אסור לחרוש ולזרוע מן המורה (שם).

לפני אידיהן פרק ראשון

שית שנין יסירחא. שצא לפני צ"ד בשנה שנכתב בו ומצא בו שש שנים יותר ממניינם כגון שהיו עומדים בשנת חמש מאות למלכות יון ובו היה כתוב בשנת חמש מאות ושש שנים לזה פלוני מפלוני וסמם היה כתוב ולא היה כתוב בו שום מלכות: **מאוחר הוא**. מלוה עשה עמו

שית שנין יתירתא סבור רבנן קמיה דרב' למיזר האי שטר מאוחר הוא ניעכביה עד דמטיא זמניה ולא טריף אמר רב נחמן האי ספרא דוקנא כתביה והנך שית שנין דמלכו בעילם דאנן לא חשבינן להו הוא קחשיב ^אליה ובזמניה כתביה דתניא ר' יוסי אומר שש שנים מלכו בעילם ואח"כ פשטה מלכותן בכל העולם כולו: מתקיף לה רב אחא בר יעקב ממאי דלמלכות יונים מנינן דלמא ליציאת מצרים מנינן ושבקיה לאלפא קמא ונקטיה אלפא בתרא והאי מאוחר הוא אמר רב נחמן בגולה אין מונין אלא למלכי יונים בלבד הוא סבר דחויי קא מרחי ליה נפק דק ואשכח דתניא בגולה אין מונין אלא למלכי יונים בלבד אמר רבינא מתניתין נמי דיקא דתנן ^בבאחד בניסן ר"ה למלכים ולרגלים ואמרינן למלכים למאי הלבתא אמר רב חסדא לשטרות ותנן באחד בתשרי ר"ה לשנים ולשמיטין ^גואמרינן לשנים למאי הלבתא ואמר ^דרב חסדא לשטרות קשיא שטרות אהרדי ומשנינן כאן למלכי ישראל כאן למלכי עובדי כוכבים מתשרי מנינן למלכי ישראל מניסן מנינן ואנן השתא מתשרי מנינן ואי ס"ד ליציאת מצרים מנינן מניסן בעינן למימני אלא לאו ש"מ למלכי יונים מנינן ש"מ: ויום גינוסיא של מלכיהם וכו': מאי ויום גינוסיא של מלכיהם אמר רב יהודה איום שמעמידין בו עובדי כוכבים את מלכם והתניא יום גינוסיא ויום שמעמידין בו את מלכם לא קשיא הא דידיה הא דבריה ^וומי מוקמי מלבא בר מלבא והתני רב יוסף י'הנה קמן נתתיך בגוים שאין מושיבין מלך בן מלך בזוי אתה מאד שאין להן לא כתב ולא לשון אלא מאי יום גינוסיא יום הלידה והתניא יום גינוסיא ויום הלידה לא קשיא הא דידיה הא דבריה והתניא יום גינוסיא שלו יום גינוסיא של בנו ויום הלידה שלו ויום הלידה של בנו אלא מאי יום גינוסיא יום שמעמידין בו מלכם ולא קשיא הא דידיה הא דבריה ואי קשיא לך

ספרא דוקנא כתביה. מכאן יש להכשיר שטר שדלג בו הסופר לצריאת עולם ואפילו דלג האלפים והמאות רק שכתב כך וכך לפרט שהי צימיהם היו כותצין למלכות יונים והסופר דלגו דאי הוה כתיב בשטר צהדיא למלכות יונים מאי הוה קאמר דלמא ליציאת מצרים וכו' ואפ"ה לא אמרינן למנינא אחרינא כתציה ועד דמטי זמניה לא טריף כיון שגולה אין מונין אלא למלכות יון אף כאן אס דלג לצריאת עולם כיון שאין אנו מונין עתה כי אס לצריאת עולם אין לחוש וגם אס דלג נמי האלפים אין לחוש מדקאמר בסמוך שצקיה לאלפא קמא ונקטיה לאלפא בתרא ויש ספרים שגורסין שצקיה לכללא ונקטיה לפרטא ור"ת עשה מעשה שכתב שטר כך וכך לפרט ודלג האלפים וגם צריאת עולם: **שאיין** א"הם א"א בתב שזא פירש הקונטרס שנקלט לשונם מלשון אומות ומימה דהא בני ישמעאל ובני קטורה ועמון ומואב שעמדו אחר דור הפלגה מאין בא להם לשונם אס לא מאומה אחרת לכך פירש ר"י כתב לשון חשוב שהמלכים משתמשין בו כעין חכמת יונית והיינו דאמרין במגילה (דף י: ושם) והכתיב לצלל שם ושאר שם זה לשון ומאי קאמר דהא בלשון ארמי הם מספרים ועודם משתמשין בו אלא בזדאי לשון מלכות קאמר ועי"ל כדאמר צבראשית רבה דדבור הפלגה עלה הים והציף הרצה משפחות מע' אומות וכולן עמדו מישמעאל ובני קטורה ואיכא למימר דכל הכך ירשו לשון אומה ואומה שאבדה אכל רומיים למדו לשונם מאומה אחרת:

והתניא יום גנוסיא ויום הלידה. מהשתא צעי לאמחי

צרייתא דמייתי בסמוך כולה אלא השתא מייתי מינה צקולר ואותו שהיה מתוך הא דידיה הא דצריה לא ^א היה יודע הצרייתא כמו שהיא בסמוך אלא מתוך על מה שהציא המקשה עוד יש לומר דודאי צרייתא אחרת היא וממשנתנו לא היה יכול להקשות דמתניתין משתמע דמיירי צשי בני אדם שמאכרמ כ"כ בלשונה יום גנוסיא של מלכים ויום הלידה אצל צרייתא דקתני צה יום גנוסיא ויום הלידה משמע דלא מיירי אלא בצאדם אחד: ‏

שדר

דלא מוקמי מלבא בר מלבא ע"י שאלה מוקמי כגון אסוירוס ברי תתעביד דמלך א"ל אנטונינום לרבי בעינא דימלוך אסוירוס ברי תחותי ותתעביד טבריא קלניא ואי אימא להו חדא עבדי תרי לא עבדי אייתי גברא ארכביה אחבריה ויהב ליה יונה לעילאי [בידיה] וא"ל לתתאה אימר לעילא דלמפרח מן ידיה יונה אמר שמע מינה הכי קאמר לי את בעי מינייהו דאסוירוס ברי ימלוך תחותי ואימא ליה לאסוירוס דתעביד טבריא קלניא א"ל מצערין לי חשובי [רומאי] מעייל ליה לגינא כל יומא עקר ליה פוגלא ממושרא קמיה אמר ש"מ הכי קאמר לי את קטול חד חד מינייהו ולא תתגרה בהו בבולוהו ולימא

ראש השנה [ג:] דליציאת מצרים מניסן: הא דידים הא דצריס. כשמעמידין צן מלך צחיי אצוי להחזיקו צמלוכה שמת האצ ועושה אותו יום איד: **ומי מוקמי**. רומיים מלבא צר מלבא. כל הני יום אידיהן דמתני' דרומיים נינהו כדתינא לעיל [מ:] יום שמפסקה צו רומי מלכות ומתיא [מ.] רומי עשתה קלנדא: כתב ולשון של רומיים מאומה אחרת צאה להן אחרים תקנו להן כל ספריהם: ‏ ע"י **שאלה**. נוטלין רשות מן השרים ומצקש האצ מהן להעמיד צנו תחתיו: **כגון אסוירוס צן** אנטונינום דמלך. על ידי שאלת אצוי: קלניא. צת חורין שלא תתן מס לעולם משום דלית צה רצנן ואנטונינום עצמו היה משמש בצני רצי כדלקמן [ש:] ומשום הכי היה אוהב לרצנן: אייסי רצי **גברא ארכציה** וכו'. כלומר מרכב אצ צנך עליהן וועלין ותהא טצריא מסורה צידו: ואימא ליה. לצרך דליפרחה ליונה מן ידיה כלומר דליעצד טצריא קלניא להוציאה מתחת עולו: ולימא

עבודה זרה

י.

עין משפט ונר מצוה

לה א מ"י פ"ט מהל' עבודת כוכבים הל' ה' נוש"ע י"ד סימן קמח סעיף ו':

רבינו הנגאל

ההוא שטרא דהוה כתיב ביה שית שנין יחירא וכו' פי' יצא שטר לפני רב נחמן שעדיין לא הגיע לחשבון הסופר למלכות יון א) שהיה לו שנכתב ד' שנים אה ה' ואמר רב נחמן כי זה הסופר שכתב שטר זה דייקנא הוא שמלכות יון משנת ג' אלפים ותמ"ג לבריאת עולם ומוסיף [שית] שנים שמלכו בעולם ואנו מניחין אלו ו' שנים ומחשבין משנת ג' תמ"ט והשטר כשר הוא: אמר רב נחמן בגולה אין מונין אלא למלכי יון בלבד ותניא [כוותיה] דרב נחמן. אמר רבינא מתני' נמי דייקא דקתני באחד בניסן ראש השנה למלכים ותנינן נמי באחד בתשרי ראש השנה למלכים ואסיק' אלא לאו ש"מ למלכות יון ש"מ: **פיס'** [יוס'] גינוסיא של מלכיהם פי' גנוסיא בלשון יון יום הלידה ^ב ואוקמי' אלא מאי יום גנוסיא יום שמעמידין בו את מלכם ואף על פי דלא מוקמי מלך בן מלך מהיו על ידי שאלה מוקמי כגון אנטונינוס דשאלינהו למנוי אסוירוס בריה דמלבא וקיבלו מיניה. קלניא שלא תתן מס

א) נראה דל"א שיה' לו למחוב פחות שש שנים ממה שכתב. ב) עיין בערוך ערך גגס.